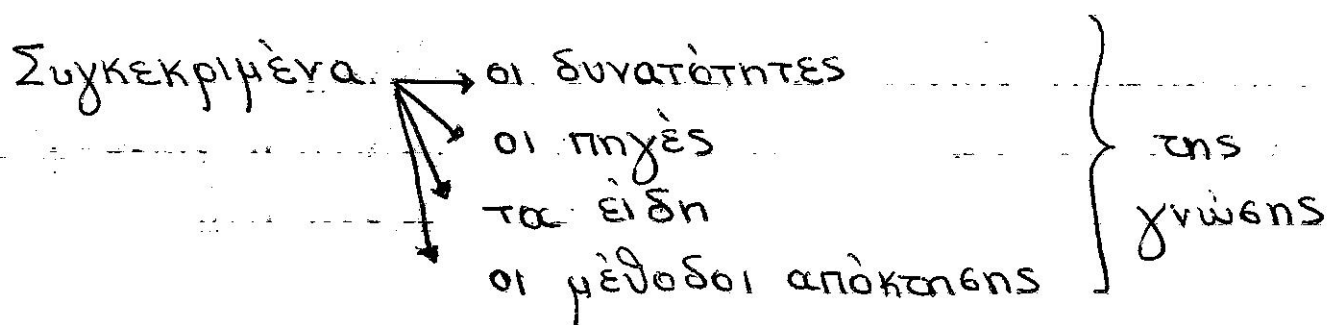

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ : 6ΕΛ 18/23

ΚΛΑΔΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

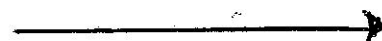
1. Βασικοί κλάδοι της φιλοσοφίας

α) Γνωσιολογία : ανακείμενό της η γνώση

β) Μεταφυσική : ανακείμενό της
η Οντολογία η βαθύτερη υπό της πραγματικότητας

Δηλαδή → η προσπάθεια να καταλήξουμε σε μια γενική θεώρηση του τι υπάρχει

γ) Πρακτική φιλοσοφία : αντικείμενό της
η εύρεση των αρχών (αξιών)
που ρυθμίζουν τις πράξεις μας
που μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας

Τι αυτό πολλοί ονομάζουν
αυτόν τον κλάδο } αξιολογία
(αξίες)

Η πρακτική φιλοσοφία περιλαμβάνει }
την ηθική
την πολιτική φιλοσοφία
την αισθητική

δ) Λογική : αντικείμενο της
το πώς πρέπει να σκεπτόμαστε,
για να σκεπτόμαστε σωστά

Η Λογική θα μπορούσε να θεωρηθεί ξεχωριστός κλάδος της φιλοσοφίας.

Όμως, για τους περισσότερους φιλοσόφους αποτελεί κυρίως
το όργανο της ορθής νόησης, που είναι απαραίτητο
για → κάθε μορφή φιλοσοφικής δραστηριότητας
→ όλες τις επιστήμες

{ Σ.Σ. : Οι κλάδοι προκύπτουν από την ποικιλία κ' διαφοροποίηση των
φιλοσοφικών προελημάτων }

2. Επιχειρήματα

Και στη φιλοσοφία
 δεν αρκεί $\begin{cases} \rightarrow \text{να προβάλλει κανείς ισχυρισμούς} \\ \text{ή} \\ \rightarrow \text{να επικαλείται τις διαθεθείς τις ιδέες του} \end{cases}$

αλλά
 είναι απαραίτητο να προσπαθεί να τις υποστηρίξει
 με επιχειρήματα.

δηλ. όποιος φιλοσοφεί να οργανώνει τη σκέψη του έτσι,
 ώστε να συνδέει λογικά τις πεποιθήσεις του

Σχεδιασμός - οργάνωση επιχειρήματος

Ξεκινά από ορισμένες προτάσεις = τις προκείμενες
και καταλήγει στην πρόταση την οποία } = το συμπέρασμα
 θέλει να υποστηρίξει

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ/ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ

ΕΙΔΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ

1. Ός προς το είδος των προκειμένων

α) Υποθετικός συλλογισμός

↳ Όταν έδω μία προκείμενη έχει το υποθετικό αν
υπόθεση → απόδοση

π.χ. Αν θέλεις να πετύχεις, προσπαθείς.
Εσύ δεν προσπαθείς.
Άρα δε θέλεις να πετύχεις.

β) Διαζευκτικός συλλογισμός

↳ Όταν έδω μία προκείμενη έχει το διαζευκτικό ή/είτε

π.χ. (Ή) θα βιωπήδεις ή θα φύγεις.
Δε βιωπάς.
Άρα θα φύγεις.

γ) Κατηχορικός συλλογισμός

↳ Όταν δεν υπάρχει στις προκείμενες $\longleftrightarrow$ υποθετικό αν
διαζευκτικό ή/είτε

π.χ. Τα φυτά είναι οργανισμοί.
Η μηλιά είναι φυτό.
Άρα η μηλιά είναι οργανισμός.

2. 2ος προς τον αριθμό των προκειμένων

α) Άμεσος συλλογισμός

↳ Το συμπέρασμα προκύπτει από μία μόνο προκείμενη
(η άλλη εννοείται)

π.χ. Τα μέταλλα είναι πολύτιμα.
Άρα ο χρυσός είναι πολύτιμος.

β) Έμμεσος συλλογισμός

↳ Το συμπέρασμα προκύπτει από δύο ή περισσότερες
προκείμενες

π.χ. Ο Άρης είναι πλανήτης.

Η Αφροδίτη είναι πλανήτης.

Ο Πλούτωνας είναι πλανήτης.

Οι πλανήτες γυρίζουν γύρω απ' τον ήλιο.

Άρα ο Άρης, η Αφροδίτη, ο Πλούτωνας γυρίζουν
γύρω απ' τον ήλιο.

3. ως προς την συλλοχιστική πορεία

α) Παραγωγικός συλλοχισμός

↳ Γενικό → ειδικό

π.χ. Τα φυτά είναι οργανισμοί.
 Η μηλιά είναι φυτό.
 Άρα η μηλιά είναι οργανισμός.

β) Επαγωγικός συλλοχισμός

↳ Ειδικό → γενικό

π.χ. Ο Άρης, ο Πλούτωνας, η Αφροδίτη (...) χυρίζουν γύρω από τον ήλιο.
 Ο Άρης, ο Πλούτωνας, η Αφροδίτη είναι πλανήτες.
 Άρα οι πλανήτες χυρίζουν γύρω από τον ήλιο.

γ) Αναλογικός συλλοχισμός

↳ Ειδικό → ειδικό

π.χ. Πέρυσι κάποια καλή μαθήτρια βραβεύτηκε.
 Η Ελπίδα είναι καλή μαθήτρια.
 Άρα η Ελπίδα είναι πιθανό να βραβευθεί.
 ↳ Ο αναλογικός είναι συνήθως πιθανολογικός

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ $\begin{cases} \text{Παραγωγικού} \\ \text{Αναλογικού} \end{cases} \} \text{ συλλογισμού}$

α) Αληθής / Αλήθεια $\rightarrow$ Και οι προκείμενες $\left\{ \begin{array}{l} \text{ανταποκρίνονται} \\ \text{Και το συμπέρασμα} \end{array} \right\}$ στην πραγματικότητα

β) Έγκυρος / Έγκυρότητα $\rightarrow$ Το συμπέρασμα προκύπτει από τις προκείμενες με λογική αναγκαιότητα

γ) Ορθός / Ορθότητα $\rightarrow$ Ο συλλογισμός είναι και αληθής και έγκυρος

Παραδείγματα - περιπτώσεις

1) Αληθής + Έγκυρος $\Rightarrow$ Ορθός

Ο Πέτρος είναι μαθητής της Γ' Λυκείου, και εξετάζεται στην Έκθεση στις Πανελλήνιες.

Άρα οι μαθητές της Γ' Λυκείου εξετάζονται στην Έκθεση στις Πανελλήνιες.

2) Αληθής + Μη Έγκυρος $\Rightarrow$ Μη Ορθός

Ο Αρχύρης είναι άρρωστος σήμερα.

Όταν ο Αρχύρης αρρωσταίνει, τρώει βούφα.

Άρα σήμερα ο Αρχύρης δεν θα πάει στο σχολείο.

3) Μη Αληθής + Έγκυρος $\Rightarrow$ Μη Ορθός

Η Φανή σήμερα είναι αρρωστή.

Όλοι οι άνθρωποι, όταν αρρωδαίνουν, τρώνε βούπα.

(Η Φανή είναι άνθρωπος.)

Άρα σήμερα η Φανή θα φάει βούπα.

4) Μη Αληθής + Μη Έγκυρος $\Rightarrow$ Μη Ορθός

Ο καιρός σήμερα είναι άστατος.

Όταν ο καιρός είναι άστατος, κανείς δεν ταξιδεύει.

Άρα εμείς σήμερα θα ταξιδέψουμε.

Επαγωγικός Συλλογισμός

• Ανεστραμμένος Επαγωγικός Συλλογισμός

↳ Πρώτα το συμπέρασμα, μετά οι προκείμενες.

• Τέλειος Επαγωγή

⇒ Επαρκή στοιχεία
⇒ Βέβαιο και αβυσσές
συμπέρασμα

Ατελής Επαγωγή

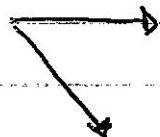
⇒ Ανεπαρκή στοιχεία
⇒ Πιθανολογικό συμπέρασμα

Μορφές Επαγωγικού Συλλογισμού

α) Γενίκευση

β) Αίτιο - αποτέλεσμα

γ) Αναλογία

Κυριολεκτική αναλογία

Μεταφορική αναλογία

Αξιολόγηση Επαγωγικού Συλλογισμού

① Γενίκευση

Τέλεια επαγωγή

Η γενίκευση στηρίζεται
σε επαρκή στοιχεία
και επομένως
είναι επιτρεπτή

Π.Χ.

Ο Γιώργος είναι καλός μαθητής.
Η Μαρία είναι καλή μαθήτρια.
Η Ελένη είναι καλή μαθήτρια.
Όλοι οι παραπάνω είναι
μαθητές του Α1.
Το Α1 είναι τριμελές τμήμα.
Άρα το Α1 έχει καλούς μαθητές.

Ατελής επαγωγή

Η γενίκευση είναι αυθαίρετη,
επιφανής, βεβαιωμένη
κ' δεν στηρίζεται σε
επαρκή στοιχεία.

Π.Χ.

Πέρυσι ένας τελωνειακός
υπάλληλος στο Παρίσι
μου φέρθηκε άεχνα.
Άρα όλοι οι Γάλλοι είναι
αχενεείς.

2. Αίτιο - Αποτέλεσμα

3. Αναλογία

α) Μεταφορική

Έχει την αποδεικτική αξία
ενός λογικού επιχειρήματος

π.χ.

Ο οργανισμός του ανθρώπου
καταναλώνει ενέργεια, όπως
η μηχανή του αυτοκινήτου.

Δεν έχει την αποδεικτική αξία
ενός λογικού επιχειρήματος

π.χ.

Η λοχακτοχή είναι σαν τη
φοροδιαφυγή. Δε βλάπτει
κανέναν και κάνει τη ζωή
πιο άνετη.

β) Κυριολεκτική

Οι ομοιότητες ανάμεσα
στα συκρινόμενα αντικείμενα
είναι $\rightarrow$ επαρκείς σε αριθμό
 $\nwarrow$ κ' $\rightarrow$ σχετικές με το θέμα/εμπόρεμα

Η αναλογία εξωδεύεται
πέρα από
το επιτρεπόμενο
όριο.

3. Φιλοσοφία και επιστήμες

- Σε παλαιότερες εποχές δε γινόταν διάκριση $\rightarrow$ φιλοσοφίας
επιστημών
- Από αυτό που ονομαζόταν $\left\{ \begin{array}{l} \text{φιλοσοφία} \end{array} \right\} \rightarrow$ αποσπάστηκαν σιγά σιγά
επιμέρους γνωστικά πεδία
(π.χ. φυσική, βιολογία, ψυχολο-
γία, κοινωνιολογία κτλ.)
- Μερικοί υποστηρίζουν ότι
λόγω $\rightarrow$ της γέννησης $\left\{ \begin{array}{l} \text{των} \\ \text{της προόδου} \end{array} \right\}$ επιστημών $\left\{ \begin{array}{l} \rightarrow \text{ο χώρος της φιλοσοφίας} \\ \rightarrow \text{ευσρρικνώνεται} \end{array} \right\}$
μπορεί στο μέλλον
η φιλοσοφία να χάσει
το λόγο ύπαρξής της

Όμως

Η φιλοσοφία εξακολουθεί να υφίσταται

ως μια διαφορετική εκδήλωση του πνεύματος

λόγω $\rightarrow$ της ιδιαιτερότητας των φιλοσοφικών $\rightarrow$ ερωτημάτων
προβλημάτων
 $\rightarrow$ των στόχων της φιλοσοφικής δραστηριότητας

παρά τη μεγάλη εξέλιξη
των επιστημών

Η φιλοσοφία διακρίνεται/διαφοροποιείται απ' τις επιστήμες

- Όs προς το βαθμό γενικότητας
- Όs προς την έμφαση σε εννοιολογικές διερευνήσεις
- Όs προς την επιμονή στη βαθύτερη αιτιολόγηση
 - βασικών
 - καθημερινών
 - επιστημονικών

} πεποιθήσεων
- Όs προς τη σημασία της για τη νοσηματοδότηση της ανθρώπινης ύπαρξης

Άρα
Η φιλοσοφία έρχεται

↳ «πριν»
από τις επιστήμες
για να τις βοηθήσει

- να θεμελιώσουν τις αρχές τους
- να προσδιορίσουν καλύτερα τις έννοιές τους
- να οργανώσουν τις μεθόδους τους
- ώστε να διευκολυνθεί το έργο τους

↳ «μετά»
από τις επιστήμες
για να

- ενοψίσει
- ερμηνεύσει

} τα πορίσματα των ερευνών τους

Έτσι κι αλλιώς η φιλοσοφία
καθώς συνιστά μια «αναδιήλωση»
της σκέψης πάνω στον εαυτό της

→ τοποθετείται σε διαφορετικό επίπεδο από τις επιστήμες

Λούντβιχ Βίτγκενστάιν (Αυστριακός φιλόσοφος - 20ός αι.)

↳ Η λέξη «φιλοσοφία» σημαίνει κάτι που στέκει
 «πάνω» ή «κάτω»
 από τις επιστήμες αλλά όχι
«δίπλα» στις επιστήμες

↳ Για τον παραπάνω λόγο
 η φιλοσοφική σκέψη δεν έχει
τη γραμμική εξέλιξη που έχουν οι επιστήμες

{ Έτσι π.χ. όταν μελετούμε φιλοσοφία, είναι βασικό να στρεφόμαστε
 στο στοχασμό παλαιότερων π.χ. Πλάτωνα, Αριστοτέλη, Καντ.
ενώ
 όταν σπουδάζουμε επιστήμες, δεν χρειαζόμαστε
 ξεπερασμένες μεθόδους }

ΓΙΑΤΙ:

Η φιλοσοφία κυρνά και ξανακυρνά σε ερωτήματα
 που παραμένουν «ανοικτά»
 (από τη φύση τους)
 και προσπαθεί να τα φωτίσει.

Σ.Σ.: Φυσικά, η φιλοσοφία δραχθεί την εξέλιξης της
επιστημονικής προέχχισης του κόσμου
γιατί

την ενδιαφέρει η βαθύτερη σημασία {
 των πορίσμάτων των επιστημών για → τον άνθρωπο
→ τις εκέψεις του
→ τις πράξεις του